

201

การศึกษาวิจัยนลลาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย

นางสาว มลลั พรโชคชัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-754-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16746910

A Stylistic Study of the Thai Civil Code

Miss Malulee Pornchockchai

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts**

Department of Linguistics

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-631-754-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาวิจัยผลของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย
 โดย นางสาว มลลิตี พรโชคชัย
 ภาควิชา ภาษาศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
 ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

Signature

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Signature..... ประธานกรรมการ
 (ศาสตราจารย์ ดร.วิจินต์ ภาณุพงศ์)

Signature..... อาจารย์ที่ปรึกษา
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา)

Signature..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ชรศิริ วงศ์วิภาณนท์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

มลลื พรโชคชัย : การศึกษาวจนลีลาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย
(THE STYLISTIC STUDY OF THE THAI CIVIL CODE) อาจารย์ที่ปรึกษา :
ผศ.ดร.กิงกาญจน์ เทพกาญจนา, 208 หน้า. ISBN 974-631-754-7

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวจนลีลาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยในแง่ต่อไปนี้ คือ ศึกษาและจำแนกชนิดของสาระในมาตราต่าง ๆ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย ศึกษา रूपวากยสัมพันธ์ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับ रूपวากยสัมพันธ์ และศึกษาศัพท์เฉพาะและสำนวนเฉพาะที่ใช้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

ชนิดของสาระในมาตราต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย แบ่งได้เป็น 4 ชนิดใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ 1) สาระที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิดย่อย คือ สาระที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม และสาระที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบมีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม 2) สาระที่เป็นคำอนุญาต 3) สาระที่เป็นคำจำกัดความ และ 4) สาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ สาระแต่ละชนิดเหล่านี้ จะมี रूपวากยสัมพันธ์ที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป นั่นคือ ชนิดของสาระกับ रूपวากยสัมพันธ์ของสาระมีแนวโน้มที่จะเป็นปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ในการศึกษาวิเคราะห์การใช้ศัพท์และสำนวนเฉพาะ ของภาษาที่ใช้ในประมวลกฎหมายไทยนี้ พบว่า การใช้ศัพท์และสำนวนในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยนี้ มีลักษณะที่เฉพาะ แตกต่างไปจากภาษาปกติทั่วไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา อักษรศาสตร์
สาขาวิชา ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต มลลื พรโชคชัย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา กิง / ๒๕
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -

C410949 : MAJOR LINGUISTICS
KEY WORD: STYLISTICS, DISCOURSE ANALYSIS, THE THAI CIVIL CODE,
SOCIOLINGUISTICS

MALULEE PORNCHOCKCHAI : A STYLISTIC STUDY OF THE THAI CIVIL CODE.

THESIS ADVISOR : KINGKARN THEPKANJANA, Ph.D. 208 PP.

ISBN 974-631-754-7

This study aims at analyzing the style of the language in Thai Civil Code in the following aspects : classifying the content in the Thai Civil Code, analyzing the syntactic forms of the language in the Thai Civil Code, studying the relation between the content and the syntactic forms, and investigating the vocabularies and expressions specifically used in the Thai Civil Code.

It is found that the content of the Thai Civil Code can be classified into four types as follows : 1) order, which is subclassified into order without condition and order with condition, 2) permission, 3) definition, and 4) assertion. Each type of content has specific syntactic forms which can be identified. In other words, the type of content in the Thai Civil Code correlates with syntactic forms. It is also found that the vocabularies and expressions in the Thai Civil Code are specifically used and are different from those found in ordinary language.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... อักษรศาสตร์

สาขาวิชา..... ภาษาศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2537

ลายมือชื่อนิติ..... มลลี พรโชคชัย

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อภิรักษ์ / 15

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคคลต่าง ๆ
ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา แนวความคิดและข้อเสนอแนะต่าง ๆ
อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ตลอดจนได้ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความ
ความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.วิจินต์ ภาณุพงศ์ และผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศิริ วงศ์วิภาณนท์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและแนวทางที่เป็นประโยชน์
ยิ่งแก่ผู้วิจัย และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาภาษาศาสตร์ ที่ได้ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยด้วยความทุ่มเท
และเอาใจใส่อย่างจริงจัง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ เป็นอย่างยิ่ง ผู้คอยให้ความรักและ
ความห่วงใย ตลอดจนการสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน ตลอดเวลาของการศึกษา ขอขอบคุณ
น้อง ๆ ทุกคน ที่คอยให้กำลังใจอยู่เสมอ และ Mr. Spa David ผู้มีส่วนในการผลักดัน
ให้ผู้วิจัยได้เข้ามาศึกษาต่อในระดับปริญญาโทมาบัดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนส่วนหนึ่งเพื่อการวิจัยนี้ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ
และน้อง ๆ ภาษาศาสตร์ทุกท่านที่คอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยอยู่เสมอ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
สมมติฐานในการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
วิธีดำเนินการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
2. ทบทวนวรรณกรรม	5
ความรู้เบื้องต้นทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย	5
1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป	6
2. การร่างกฎหมาย	8
3. ความรู้เกี่ยวกับประมวลกฎหมายและประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์ไทย	11

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้	14
1. ผลงานการศึกษาเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในกฎหมายไทย	14
1.1 ผลงานเรื่อง "ภาษากฎหมายไทย"	
ของธานีินทร์ กรีวิเชียร (2527)	14
1.1.1 ความเป็นมาของภาษากฎหมายไทย	14
1.1.2 คุณลักษณะของภาษากฎหมายไทย	18
1.2 ผลงานเรื่องภาษาไทยในกฎหมาย ของทวีเกียรติ	
มีนะกนิษฐ (2529)	20
2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับภาษาเฉพาะกิจประเภทอื่น	24
2.1 ลักษณะของภาษาที่ใช้ในการบรรยายข่าวกีฬาที่ปรากฏใน	
หนังสือพิมพ์ และนิตยสารกีฬาภาษาไทย ของเรือเอก	
ธงยุกต์ พุฒะเนียด (2532)	24
2.2 การศึกษาวิเคราะห์ลักษณะภาษาไทยที่ใช้โฆษณาใน	
หนังสือพิมพ์รายวัน ระหว่างปีพุทธศักราช 2519-2521	
ของศรีจันทร์ วิชาติตรง (2523)	26
2.3 การศึกษากลวิธีการใช้คำในภาษาโฆษณาของโทรทัศน์	
และนิตยสารไทยของศักดิ์สิทธิ์ ลิมกุลาคมน์ (2534)	27
2.4 การศึกษาลักษณะภาษาในวารสารเพื่อการท่องเที่ยว	
ปี พ.ศ. 2529 ของนันทา อาจแถมสรवाल (2529) ...	28
งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องปริจเฉท ปริจเฉทวิเคราะห์ วัจนกรรม และ	
วัจนลีลา	30
1. ปริจเฉท (Discourse)	31
2. ปริจเฉทวิเคราะห์ (Discourse Analysis)	31
3. วัจนกรรม (Speech Act)	32

4. วจนลีลา (Style)	32
5. ภาษามาตรฐาน (Standard Language)	32
6. วจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics)	33
3. ชนิดของสารของมาตราต่าง ๆ	35
สารที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ	36
1) สารที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม ..	37
2) สารที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบมีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม	51
สารที่เป็นคำอนุญาต	58
สารที่เป็นคำจำกัดความ	66
สารที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ	73
สรุป	82
4. รูปร่างสัมพันธ์ของสารชนิดต่าง ๆ	88
รูปร่างสัมพันธ์ของสารที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ	88
1) รูปร่างสัมพันธ์ของสารที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไข ในการปฏิบัติตาม	88
2) รูปร่างสัมพันธ์ของสารที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับแบบมีเงื่อนไข ในการปฏิบัติตาม	112
รูปร่างสัมพันธ์ของสารที่เป็นคำอนุญาต	117
รูปร่างสัมพันธ์ของสารที่เป็นคำจำกัดความ	128
รูปร่างสัมพันธ์ของสารที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ	137
ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสารกับรูปร่างสัมพันธ์	150
สรุป	153

บทที่	หน้า
5. การใช้ศัพท์และสำนวนในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย	154
การใช้คำศัพท์เฉพาะและสำนวนเฉพาะทางกฎหมาย	154
การใช้คำและสำนวนที่เป็นภาษาแบบเก่า	169
การยืมคำจากภาษาต่างประเทศ	182
การใช้คำจำนวนนับ และตัวเลข	184
การใช้คำคู่	186
การใช้คำซ้ำ ๆ เพื่อเชื่อมข้อความ.....	188
สรุป	189
6. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	190
สรุปผลการวิจัย	190
ข้อเสนอแนะ	205
บรรณานุกรม	203
ประวัติผู้เขียน	212

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย